

1 अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरतः

निम्नलिखित अनुच्छेद को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में दीजिए:

Read the following passage and answer the given questions in Sanskrit.

भूमिः आपः, वायुः, पृथ्वी, आकाशः तत्सर्वं मिलित्वा अस्माकं पर्यावरणं कथ्यते। विज्ञानस्य विकासेन यानि उपभोग साधनानि यानि च अन्यानि अनेकानि उपकरणानि प्रकृतिः अनुकम्पया अस्माभिः उपलब्धानि तैः सर्वैः अस्माकं जीवनं सुखसम्पन्नं जातम्। परमेतस्यां प्रक्रियायाम् अस्माभिः पर्यावरणस्य महती हिंसा कृता। एतदतिरिक्तं स्वावश्यकताः पूरयितुं वनानां स्थाने भवनानि, यन्त्रशालाः नूतनाश्च मार्गाः अस्माभिः निर्मायन्ते।

प्रश्ना :

1. एकपदेन उत्तरत।

एक शब्द में उत्तर दीजिए।

Answer in one word :

1 कस्य विकासेन उपभोग साधनानि लब्धानि?

2 कस्य महती हिंसा कृता?

II पूर्णवाक्येन उत्तरत।

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए।

Answer in a complete sentence

1 अस्माकं पर्यावरणं किं कथ्यते।

2 कस्याः अनुकम्पया अनेकानि उपकरणानि लब्धानि?

III प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत :

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए

Choose and write the appropriate answer from the given options :

क. "आपः" इति पदस्य पर्याय पदं किं?

- 1 तरु :
 - 2 आकाश
 - 3 जालम्
 - 4 मनुष्यः
- ख 'महती हिंसा' अत्र विशेषण पदं किं भवति?
- 1 महत् हिंसा
 - 2 महती
 - 3 महति हिंसा
 - 4 महदिंसा
- ग 'नूतन' इति पदस्य विलोमपदं किं?

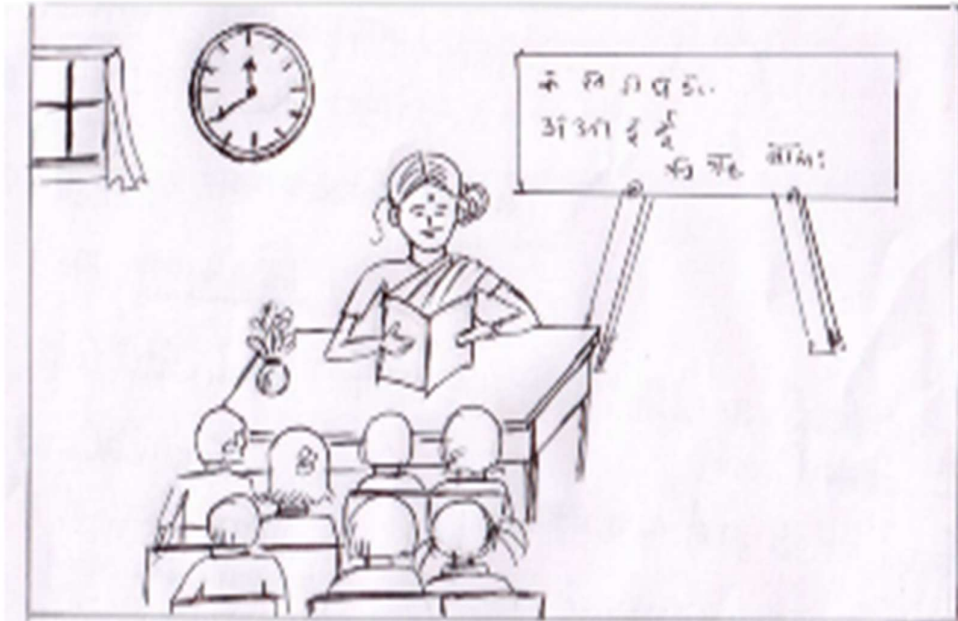
2

अथ: प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्या मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया पंच वाक्यानि संस्कृतेन लिखत:

नीचे दिए गए चित्र का वर्णन मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से - - -

पंच संस्कृत वाक्यों में कीजिए

Describe the following picture in five sanskrit sentences with the help of the words given in the box below :

Applied Grammar

3

अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कृत्वा लिखत

निम्न लिखित वाक्यों में रेखांकित पदों में सन्धि अथवा सन्धि-विच्छेद करके लिखिए

Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining sandhis :

i उभावेव मित्रे आस्ताम्।

ii जगत + ईशः सर्वान् रक्षति।

iii प्रत्येकम् अयनस्य अवधिः षण्मासाः ।

iv अत्र रामः + अस्ति ।

4

अधोलिखित वाक्येषु रेखांकितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्त विकल्पेभ्यः

चित्वा लिखत

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों का समास अथवा विग्रह दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए

Choose and write the correct compounded or expounded forms of the underlined words in the following

sentences :

क काकः सक्रोधं प्रविश्य कथयति।

i काकेन सह 2 क्रोधेन सहितम् 3 क्रोधं कृत्वा

ख यथा शक्ति धनं यच्छतु ।

1 शक्ति सहितम् 2 शक्तेः योग्यम् 3 शक्तिम् अनतिक्रम्य

ग रामः मृगस्य पश्चात् धावति स्म।

1 अनुमृगम् 2 मृगानुसारम् 3 समृगाम्

घ ईशकृष्णौ अत्र आगतौ।

1 ईशौ + कृष्णः च 2 ईशः च कृष्णः च 3 कृष्णौ च ईशः च।

ड. दशाननः लंकायाः राजा आसीत्।

1 दशानि आननं यस्यः सः 2 दश आननानि यस्य सः 3 दशः च आननः यः सः

- 5 7 अधोलिखित वाक्येषु रेखांकितपदानां प्रकृति प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य उत्तरम् विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत :
- निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों के प्रकृतिप्रत्ययों को जोड़कर या पृथक् करके उचित उत्तर विकल्पों में से चुनकर लिखिए :
- Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining suffices to the roots words, selecting the correct answer from the options given below :
- क तौ मार्गे क्रीड + शतृ बालकान् अपश्यताम्।
 1 क्रीडतान् 2 क्रीडतः 3 क्रीडतानि
- ख प्रकृतेः रमणीयता मनोरमा अस्ति।
 1 रमणीय + टाप् 2 रमणीय + तल् 3 रमणीय + ड.।प्
- ग प्रयतमानाः जनाः साफल्यं प्राप्नुवन्ति।
 1 प्र + यत् + शानच् 2 प्रयत + शानच् 3 प्रयत्न + शानच्
- घ अस्याः अनुज + टाप् दीपिका अस्ति।
 1 अनुजौ 2 अनुजा 3 अबुजटा
- ड. कटुत्वं मह्यं न रोचते।
 1 कटुता + त्व 2 कटु + त्वम् 3 कटु + त्व

- 6 अधोलिखितवाक्येषु रिक्त स्थानानि मंजूषायां प्रदत्तैः उचितैः अव्ययपदैः पूरयित्वा लिखत
- निम्नलिखित वाक्यों में रिक्तस्थानों की पूर्ति मंजूषा में दिए गए उचित के द्वारा कीजिए:
- Fill in the blanks in the following sentences with appropriate indeclinable words given in the box

मंजूषा

अपि, विना, प्रति, एव, अलम्

- 1 छात्राः विद्यालयं ----- गच्छन्ति।
- 2 मम गृहे मम माता ----- भोजनं पचति।
- 3 कक्षायां कोलाहलेन -----।
- 4 विद्यां ----- जीवनं व्यर्थं भवति।
- 5 वृक्षाः छायां, पुष्पाणि, फलानि ----- यच्छन्ति।

- 7 उचित संख्यापदं चित्वा वाक्यानि पूश्यत ।

Choose the correct numerical words and complete the sentences :

- 1 वर्षे --- मासाः सन्ति। ॥ द्वादशाः, द्वादश, द्वादशानि ॥
- 2 वेदाः ----- सन्ति। ॥ चत्वारः, चतुराः, चत्वारः ॥
- 3 ----- नगरे देवशर्मा इति पण्डितः वसतिस्म। ॥ एके-एकस्मिन्, एकस्याम् ॥
- 4 तत्र ----- नद्यौ प्रवहतः। ॥ द्वौ, द्वे, द्वयौ ॥
- 5 मम कक्षायौ ----- छात्राः सन्ति। ॥ चत्वारिंशत्, चत्वारिंशत्, चत्वारिंशताः ॥